

ৰাজনীতি বিজ্ঞানৰ অৰ্থ, সংজ্ঞা, প্ৰকৃতি আৰু পৰিসৰ।

ৰাজনীতি বিজ্ঞান হৈছে অধ্যয়নৰ বিষয় যিটো সমাজ বিজ্ঞানৰ অন্তৰ্গত। ই হৈছে ৰাজনীতি, চৰকাৰ, ৰাজনৈতিক আচৰণৰ পদ্ধতিগত অধ্যয়ন। ৰাজনৈতিক, সামাজিক, অৰ্থনৈতিক আৰু অন্যান্য পৰিৱৰ্তনৰ পৰিৱৰ্তনৰ লগে লগে পৰিৱৰ্তন হোৱা এক গতিশীল বিজ্ঞান হৈছে ৰাজনীতি বিজ্ঞান। ই এক অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ অধ্যয়ন বিষয় হৈ আহিছে যিটো বিশ্বৰ বহু শিক্ষানুষ্ঠানত পাঠদান কৰা হয়।

ৰাজনীতি বিজ্ঞানৰ অৰ্থ জানিবলৈ ৰাজনীতি বিজ্ঞানৰ কিছুমান বিখ্যাত সংজ্ঞা লোৱা যাওক।

১) এৰিষ্টটলৰ মতে, "ৰাজনৈতিক বিজ্ঞান হৈছে চৰকাৰী গাঁথনি, আইন আৰু নাগৰিকৰ আচৰণৰ বিশ্লেষণকে ধৰি ৰাজনৈতিক সম্প্ৰদায়ৰ সংগঠন আৰু কাৰ্যকলাপৰ অধ্যয়ন।"

২) হেৰল্ড লাছৱেলে কৈছিল, "ৰাজনৈতিক বিজ্ঞান সমাজত "কোনে কি, কেতিয়া আৰু কেনেকৈ পায়" সেই বিষয়ে চিন্তা কৰে, ক্ষমতা, সম্পদ আৰু সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ প্ৰক্ৰিয়াৰ বিতৰণৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে।

৩) গাৰ্ণাৰৰ মতে, "ৰাজনৈতিক বিজ্ঞানৰ আৰম্ভণি আৰু শেষ হয় ৰাষ্ট্ৰৰ পৰা।"

এতিয়া, আমি তলত ৰাজনীতি বিজ্ঞানৰ প্ৰকৃতি আৰু পৰিসৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিম।

ৰাজনীতি বিজ্ঞানৰ প্ৰকৃতি আৰু পৰিসৰ

ৰাজনীতি বিজ্ঞান হৈছে এক বৈচিত্ৰময় আৰু গতিশীল ক্ষেত্ৰ যিয়ে ৰাজনীতি, চৰকাৰ, ৰাজনৈতিক আচৰণৰ বিভিন্ন দিশ বুজিবলৈ আৰু বিশ্লেষণ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰে। ইয়াৰ প্ৰকৃতি আৰু পৰিসৰে বহুতো বিষয় আৰু দৃষ্টিভংগীক সামৰি লৈছে, যাৰ ফলত ই মানৱ সমাজ আৰু শাসনৰ জটিলতাসমূহ বুজিবলৈ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ শাখা হিচাপে পৰিগণিত হৈছে। ৰাজনীতি বিজ্ঞানৰ প্ৰকৃতি আৰু পৰিসৰৰ বিষয়ে বুজাই দিয়া দহটা মূল কথা ইয়াত উল্লেখ কৰা হ'ল:

১) **ৰাজ্য আৰু চৰকাৰৰ অধ্যয়ন:** ইয়াত ৰাজ্য আৰু চৰকাৰৰ গাঁথনি, কাৰ্য, আৰু প্ৰক্ৰিয়াৰ অধ্যয়নত গুৰুত্ব দিয়া হয়। ইয়াৰ ভিতৰত চৰকাৰৰ বিভিন্ন স্তৰৰ সংবিধান, বিধায়িনী দল, কাৰ্যবাহী, ন্যায়পালিকাৰ বিশ্লেষণো অন্তৰ্ভুক্ত।

২) **ৰাজনৈতিক ব্যৱস্থাৰ অধ্যয়ন:** ৰাজনীতি বিজ্ঞানে গণতন্ত্ৰ, ৰাজতন্ত্ৰ, একনায়কত্ববাদী শাসন ব্যৱস্থাকে ধৰি বিভিন্ন ধৰণৰ ৰাজনৈতিক ব্যৱস্থা পৰীক্ষা কৰে। ই এই ব্যৱস্থাসমূহ কেনেকৈ চলি থাকে, বিকশিত হয় আৰু নাগৰিকৰ জীৱনত প্ৰভাৱ পেলায়, সেই বিষয়ে বুজিবলৈ বিচাৰে।

৩) **ৰাজনৈতিক আচৰণ:** ৰাজনীতি বিজ্ঞানে ৰাজনৈতিক প্ৰেক্ষাপটত ব্যক্তি আৰু গোটৰ আচৰণৰ সন্ধান কৰে। ইয়াৰ লগত ভোটদানৰ আচৰণ, ৰাজনৈতিক অংশগ্ৰহণ, জনমত, নীতি গঠনত স্বার্থজড়িত গোটৰ ভূমিকা আদিৰ অধ্যয়ন জড়িত হৈ থাকে।

৪) **আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সম্পৰ্ক:** ইয়াত দেশ, আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সংস্থাৰ মাজৰ সম্পৰ্ক আৰু কূটনীতিৰ গতিশীলতাৰ অধ্যয়নত গভীৰভাৱে কাম কৰা হয়। আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সম্পৰ্কৰ পণ্ডিতসকলে সংঘাত, সহযোগিতা, বিশ্বায়ন, ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ দৰে আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় অভিনেতাৰ ভূমিকা আদি বিষয়সমূহ পৰীক্ষা কৰে।

৫) তুলনামূলক ৰাজনীতি: এই উপক্ষেত্ৰখনত দেশসমূহৰ বিভিন্ন ৰাজনৈতিক ব্যৱস্থা, প্ৰতিষ্ঠান আৰু নীতিৰ তুলনা কৰাটো জড়িত হৈ থাকে। তুলনামূলক ৰাজনীতিয়ে ৰাজনৈতিক ফলাফলক প্ৰভাৱিত কৰা আৰ্হি, পাৰ্থক্য আৰু কাৰকসমূহ চিনাক্ত কৰাত সহায় কৰে।

৬) ৰাজনৈতিক দৰ্শন: ৰাজনীতি বিজ্ঞানত ন্যায়, স্বাধীনতা, কৰ্তৃত্ব, সমাজত চৰকাৰৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে মৌলিক প্ৰশ্নসমূহৰ অন্বেষণ অন্তৰ্ভুক্ত। জন লক, জিন-জেক ৰুছ', কাৰ্ল মাৰ্ক্সৰ দৰে ৰাজনৈতিক দাৰ্শনিকসকলে এই ক্ষেত্ৰখনৰ এই দিশত অৰিহণা যোগাইছে।

৭) ৰাজহুৱা নীতি বিশ্লেষণ: ৰাজনীতি বিজ্ঞানে ৰাজহুৱা নীতিৰ বিকাশ আৰু প্ৰভাৱৰ মূল্যায়ন কৰে। এই ক্ষেত্ৰৰ গৱেষকসকলে নীতিসমূহ কেনেকৈ প্ৰণয়ন, ৰূপায়ণ আৰু মূল্যায়ন কৰা হয়, আৰু সমাজত ইয়াৰ প্ৰভাৱ বিশ্লেষণ কৰে।

৮) ৰাজনৈতিক তত্ত্ব: ৰাজনৈতিক তত্ত্ববিদসকলে চৰকাৰৰ আদৰ্শ ৰূপ, ক্ষমতাৰ প্ৰকৃতি আৰু ৰাজনৈতিক কৰ্তৃত্বৰ নৈতিক ভেটিৰ বিষয়ে নীতিগত প্ৰশ্নসমূহৰ সন্ধান কৰে। ৰাজনৈতিক ব্যৱস্থা আৰু কাৰ্য্যৰ মূল্যায়নৰ বাবে ইহঁতে কাঠামো প্ৰদান কৰে।

৯) ৰাজনৈতিক অৰ্থনীতি: এই আন্তঃশাখা উপক্ষেত্ৰখনে অৰ্থনীতি আৰু ৰাজনীতি বিজ্ঞানৰ উপাদানসমূহ একত্ৰিত কৰি ৰাজনীতি আৰু অৰ্থনীতিৰ মাজৰ সম্পৰ্ক অধ্যয়ন কৰে। ইয়াত অৰ্থনৈতিক নীতি, বাণিজ্য, অৰ্থনীতিত চৰকাৰৰ ভূমিকা আদি বিষয়সমূহ পৰীক্ষা কৰা হয়।

১০) ৰাজনৈতিক পৰিৱৰ্তন আৰু গতিশীলতা: ৰাজনীতি বিজ্ঞানে বিপ্লৱ, সামাজিক আন্দোলন, ৰাজনৈতিক মতাদৰ্শৰ বিৱৰ্তনকে ধৰি ৰাজনৈতিক পৰিৱৰ্তনৰ প্ৰক্ৰিয়াসমূহৰ বিষয়েও অনুসন্ধান কৰে। ই এই পৰিৱৰ্তনসমূহক পৰিচালিত কৰা কাৰকসমূহ আৰু ইয়াৰ পৰিণতিসমূহ বুজিবলৈ বিচাৰে।

এই মূল ক্ষেত্ৰসমূহৰ উপৰিও ৰাজনীতি বিজ্ঞানে প্ৰায়ে অন্যান্য শাখা যেনে সমাজবিজ্ঞান, মনোবিজ্ঞান, ইতিহাস, আইন আদিৰ সৈতে ছেদ কৰে। ৰাজনৈতিক পৰিঘটনাসমূহ অন্বেষণ কৰিবলৈ ইয়াত গুণগত আৰু পৰিমাণগত বিশ্লেষণ, কেছ ষ্টাডি, জৰীপ, আৰু ক্ষেত্ৰভিত্তিক কামকে ধৰি বিভিন্ন গৱেষণা পদ্ধতি ব্যৱহাৰ কৰা হয়।

ৰাজনীতি বিজ্ঞানৰ পৰিসৰ কেৱল শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰতে সীমাবদ্ধ নহয়; ইয়াৰ বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত ব্যৱহাৰিক প্ৰয়োগ আছে। ৰাজনীতিবিদ, নীতি নিৰ্ধাৰক, কূটনীতিবিদ, আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সংস্থাসমূহে ৰাজনীতি বিজ্ঞানে সৃষ্টি কৰা অন্তৰ্দৃষ্টিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি জ্ঞাত সিদ্ধান্ত লয়। তদুপৰি গণতান্ত্ৰিক সমাজত জ্ঞাত নাগৰিকত্বৰ বাবে ৰাজনৈতিক প্ৰক্ৰিয়া আৰু প্ৰতিষ্ঠানৰ বিষয়ে বুজাটো অতি প্ৰয়োজনীয়।

জলবায়ু পৰিৱৰ্তন, মানৱ অধিকাৰ, সামাজিক ন্যায়, আৰু বিশ্ব শাসনকে ধৰি সমসাময়িক প্ৰত্যাহ্বানসমূহ মোকাবিলা কৰাত ৰাজনীতি বিজ্ঞানেও গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে। সমাজৰ বিকাশ আৰু নতুন ৰাজনৈতিক বিষয়ৰ উত্থানৰ লগে লগে ৰাজনীতি বিজ্ঞানৰ পৰিসৰ বৃদ্ধি পাই গৈ আছে, যাৰ ফলত আধুনিক বিশ্বত ই এক গতিশীল আৰু অপৰিহাৰ্য শাখা হৈ পৰিছে।

সামৰণিত ক'ব পাৰি যে ৰাজনীতি বিজ্ঞান হৈছে ৰাজনৈতিক ব্যৱস্থা, চৰকাৰ, আচৰণ, মতাদৰ্শৰ অধ্যয়নক সামৰি লোৱা এক বহুমাত্ৰিক ক্ষেত্ৰ। নিত্য পৰিৱৰ্তিত ৰাজনৈতিক পৰিৱেশটোক সম্বোধন কৰিবলৈ ইয়াৰ প্ৰকৃতি আৰু পৰিসৰ নিৰন্তৰ বিকশিত হৈ আছে। চৰকাৰৰ কাৰ্য্যকলাপ বুজিবলৈ আগ্ৰহী হওক, আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সম্পৰ্ক বিশ্লেষণ কৰিবলৈ আগ্ৰহী হওক বা ৰাজনৈতিক কৰ্তৃত্বৰ দাৰ্শনিক ভেটিসমূহ অন্বেষণ কৰিবলৈ আগ্ৰহী হওক, ৰাজনীতি বিজ্ঞানে ৰাজনৈতিক জগতখনৰ জটিলতাসমূহ অন্বেষণৰ বাবে এক সমৃদ্ধ আৰু বৈচিত্ৰময় সঁজুলি আৰু দৃষ্টিভংগী আগবঢ়ায়।

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX